

LF 128, 2005, s. 448–449; TÝŽ (rec.), Hexenwahn. Ängste der Neuzeit. Begleitband zur gleichnamigen Ausstellung des Deutschen Historischen Museums. Im Auftrag des Deutschen Historischen Museums herausgegeben von Rosmarie Beier-de Haan, Rita Voltmer und Franz Irsigler, Berlin 2002, in: LF 128, 2005, s. 438–443; TÝŽ (rec.), Frühe Hexenverfolgungen in Ravensburg und am Bodensee. Hrsg. von Andreas Schmauder, Konstanz 2001, in: LF 128, 2005, s. 443–446; TÝŽ (rec.), Rolf Schulte, Hexenverfolgung in Schleswig-Holstein vom 16.–18. Jahrhundert. Heide 2001, in: MZK 40, 2005, s. 411–416; TÝŽ (rec.), Ingo Koppenborg, Hexen in Detmold. Verfolgung in der lippischen Residenzstadt 1599–1669, Bielefeld 2004, in: PSH 36, 2008, s. 259–262; TÝŽ (rec.), Johannes Dillinger (Hrsg.), Zauberer – Selbstmörder – Schatzsucher. Magische Kultur und behördliche Kontrolle im frühneuzeitlichen Württemberg, Trier 2003, in: MZK 43, 2008, s. 444–453; TÝŽ (rec.), Katrin Moeller – Burghart Schmidt (Hrsg.), Realität und Mythos. Hexenverfolgung und Rezeptionsgeschichte, Hamburg 2003, in: MZK 43, 2008, s. 461–473; TÝŽ (rec.), Rainer Decker, Die Päpste und die Hexen. Aus den geheimen Akten der Inquisition, Darmstadt 2003, in: MZK 43, 2008, s. 438–444; TÝŽ (rec.), Ingrid Ahrendt-Schulte – Dieter R. Bauer – Sönke Lorenz – Jürgen Michael Schmidt (Hrsg.), Geschlecht /dále viz poz. 296/, in: MZK 43, 2008, s. 425–434; TÝŽ (rec.), Susanne Kleinöder-Strobel, Die Verfolgung von Zauberei und Hexerei in den fränkischen Markgraftümern im 16. Jahrhundert, Tübingen 2002, in: MZK 43, 2008, s. 455–461; TÝŽ (rec.), Johannes Dillinger, Hexen und Magie. Eine historische Einführung, Frankfurt am Main – New York 2007, in: MZK 44, 2009, s. 480–487; TÝŽ (rec.), Hexen und Hexenverfolgung in Thüringen. Red. Andrea Jakob, Meiningen 2003, in: MZK 44, 2009, s. 487–493; TÝŽ (rec.), Niklaus Schatzmann, Verdörende Bäume und Brote wie Kuhfladen. Hexenprozesse in der Leventina 431–1459 und die Anfänge der Hexenverfolgung auf der Alpensüdseite, Zürich 2003, in: MZK 44, 2009, s. 493–500; TÝŽ (rec.), Felix Riedel, Die modernen Hexenverfolgungen in der Kritischen Theorie, Göttingen 2008, in: VLH 27, 2010, s. 193–196; TÝŽ (rec.), Rainer Decker, Hexenjagd in Deutschland. Darmstadt 2006, in: MZK 45, 2010, s. 392–396; TÝŽ (rec.), Wolfgang Petz, Die letzte Hexe /dále viz pozn. 584/, in: PSH 38, 2010, s. 415–419; TÝŽ (rec.), Helfried Valentinitich, Hexen und Zauberer in der Steiermark. Hrsg. von Markus Steppan, Graz 2004, in: MZK 45, 2010, s. 421–426; TÝŽ (rec.), Walter Rummel – Rita Voltmer, Hexen und Hexenverfolgung in der Frühen Neuzeit. Darmstadt 2008, in: LF 134, 2011, s. 190–195; TÝŽ (rec.), Walter Hauser, Der Justizmord an Anna Göldi. Neue Recherchen zum letzten Hexenprozess in Europa, 3. Aufl., Zürich 2007, in: MZK 48, 2013, s. 330–335; TÝŽ (rec.), Gerald Müllender, Zwischen Justiz /dále viz pozn. 644/, in: PSH 40, 2012, s. 415–422; TÝŽ (rec.), Arnd Koch, Wider ein Feindstrafrecht. Juristische Kritik am Hexereiverfahren, Berlin 2012, in: MZK 49, 2014, s. 236–239; TÝŽ (rec.), Alison Rowlands, Eine Reichsstadt ohne Hexenwahn. Hexenprozesse und Gerichtspraxis in Rothenburg ob der Tauber im 16. und 17. Jahrhundert, Rothenburg ob der Tauber 2013, in: PSH 43, 2016, s. 545–549; TÝŽ (rec.), Malcolm Gaskill, Hexen und Hexenverfolgung. Eine Kulturgeschichte. Stuttgart 2013, in: MZK 50, 2015, s. 351–353; TÝŽ (rec.), Johannes Dillinger, Kinder im Hexenprozess. Magie und Kindheit in der Frühen Neuzeit, Stuttgart 2013, in: MZK 50, 2015, s. 345–350; TÝŽ (rec.), Albrecht Burkard – Gerd Schwerhoff – Dieter R. Bauer (Hrsg.): Tribunal der Barbaren /dále viz pozn. 381/, in: FHB 29, 2014 (č. 2), s. 482–487; TÝŽ (rec.), Benedikt Mauer (Hrsg.), Hexenverfolgung. Vier Vorträge zur Erinnerung an Helena Curtens und Agnes Olmans aus Gerresheim, Essen 2014, in: PSH 44, 2016, s. 437–442 (srov. též výše pozn. 429); TÝŽ (rec.), Gesine Hauer, Hexenprozesse an der Ludoviciana. Die Spruchpraxis der juristischen Fakultät Gießen in Hexensachen (1612–1723), Hildesheim – Zürich – New York 2016, in: MZK 51, 2016, s. 267–272; TÝŽ (rec.), Andreas Exenberger (Hrsg.), Ein Fels in der Brandung? Bischof Golser und der Innsbrucker Hexenprozess von 1485, Kufstein 2015, in: PSH 45, 2017, s. 480–486; TÝŽ (ref.), Alexandra Haas, Hexen und Herrschaftspolitik. Die Reichsgrafen von Oettingen und ihr Umgang mit den Hexenprozessen im Vergleich, Gütersloh 2018, in: ČČH 117, 2019 (č. 2),

Přesto lze shledat mezi obhájenými českými vysokoškolskými kvalifikačními pracemi na témata z dějin čarodějnických/kouzelnických procesů z posledních let velmi podstatné, někdy dokonce i propastné rozdíly.

Mezi těmito pracemi lze zaznamenat, že, řadu plytkých a zbytečných kompilačních textů, které vycházejí namnoze pouze z několika titulů domácí literatury a jejichž úroveň nedosahuje často ani požadavků kladených na seminární práci z dějepisu na kvalitnějším gymnáziu. Není třeba dodávat, že tyto práce nemají s vědou mnoho společného, jejich kvalita je nicotná a jejich odborný přínos je naprosto nulový.

Vedle toho je však možné se, bohudíky, setkat mezi kvalifikačními pracemi z posledních let s díly relativně kvalitními, odborně kompetentními a solidně vedenými, která se opírají o poměrně rozsáhlý výzkum pramenného materiálu a (přes veškeré obecnější faktografické nedostatky a dílčí nepřesnosti) přinášejí četné původní vědecké poznatky a někdy i neotřelé a významné metodické podněty.

Vedle již výše citované bakalářské⁶⁸⁶ a diplomové⁶⁸⁷ práce Zuzany Haraštové je třeba zmínit nesporně přínosnou diplomovou práci Zuzany Koblrové, zpracovanou pod vedením Jaroslava Čechury v Ústavu českých dějin FF UK. Autorka se pokusila o originální uchopení čarodějnických procesů jako osobitého fenoménu českých dějin a tématu české historiografie.⁶⁸⁸ Uvedené dílo

s. 470–471; TÝŽ (rec.), Markus Hirte (Hrsg.), „Mit dem Schwert oder festem Glauben“. Luther und die Hexen, Darmstadt 2017, in: MZK 52, 2017, s. 362–367; TÝŽ (rec.), Heinz Sieburg – Rita Voltmer – Britta Weimann (Hrsg.), Hexenwissen. Zum Transfer von Magie und Zauberei-Imaginationen in interdisziplinärer Perspektive, Trier 2017, in: MZK 52, 2017, s. 355–362; TÝŽ (rec.), Елена Смилянская, Волшебники, богохульники, еретики в сетях российского сыска XVIII века, Москва 2016 (srov. též výše pozn. 183 a 188), in: MZK 52, 2017, s. 373–379; Zuzana KOBŘLOVÁ (rec.), Wolfgang Behringer, Hexen. Glaube – Verfolgung – Vermarktung, 6., durchgesehene Auflage, München 2015, in: Theatrum historiae 18, 2016, s. 300–303.

⁶⁸⁶ Viz výše pozn. 252.

⁶⁸⁷ Viz výše pozn. 555.

⁶⁸⁸ Zuzana KOBŘLOVÁ, Čarodějnické procesy – iluze českých dějin. Diplomová práce v ÚČD FF UK, Praha 2013. — Jakkoli se nelze plně ztotožnit s velmi pozitivním hodnocením vedoucího práce (<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/122981/>, vidimus 26. 8. 2013), je třeba uznat, že Koblrová prokázala v této své práci poměrně velmi solidní (i když zdaleka nikoli úplnou) znalost novějšího zahraničního bádání (zvl. s. 22–40) o dějinách evropských kouzelnických a čarodějnických procesů. Díky tomu se autorce podařilo vyhnout některým legendám tradovaným starším bádáním (typicky tvrzení o dvou autorech *Kladiva na čarodějnice* – s. 48, nebo klíše o čarodějnických procesech jako pronásledování žen – s. 63–65), některé jiné však nekriticky opakuje (např. představu o velmi vysokém počtu čarodějnických procesů v Polsku či tvrzení o naprosté absenci kouzelnických/čarodějnických procesů v Rusku – s. 119). — Koblrová, že, též např. nezaznamenala *opus magnum* švýcarské historičky K. Utz-Tremppové, byť je pro její téma stěžejní (K. UTZ-TREMP, Von der Häresie /jako pozn. 36/).

tematicky navazuje na autorčinu bakalářskou práci.⁶⁸⁹ Z obou kvalifikačních prací pak vychází také několik Koblrové studií a odborných statí k tématu dějin pronásledování čarodějnictví, které vyšly tiskem v posledních letech.⁶⁹⁰ V červnu 2019 obhájila Z. Koblrová na Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové na totéž téma doktorskou dizertační práci, zpracovanou rovněž pod vedením J. Čechury.⁶⁹¹

Cenným a přínosným původním příspěvkem k dějinám čarodějnických procesů v českých zemích, v daném případě severomoravských honů na čarodějnice z let 1678–1696, je také diplomová práce Terezy Křištofové, která byla zpracována na témže pracovišti taktéž pod vedením J. Čechury a obhájena v roce 2013.⁶⁹²

Velmi zdařilou a faktograficky i metodicky přínosnou kvalifikační práci je také výše citovaná diplomová práce Leony Tomáškové (Králíkové) zpracovaná v Historickém ústavu FF MU pod vedením Tomáše Malého a obhájena v roce 2014.⁶⁹³

K obohacení poznání dějin kouzelnických procesů a pronásledování domnělých provozovatelů magie v jižních Čechách, jmenovitě na třeboňském panství, v raném novověku přispěla Lucie Krejčí svou kvalitní původní bakalářskou prací zpracovanou pod vedením Jaroslava Dibelky a obhájenou v roce 2016 v Historickém ústavu FF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.⁶⁹⁴

⁶⁸⁹ Zuzana KOBRLOVÁ, Nevyužitá příležitost. K absenci předpokladů rozpoutání honu na čarodějnice v hrdebním právu města Solnice. Podmínky procesů a proč k nim nedošlo. Bakalářská práce v ÚČD FF UK, Praha 2011.

⁶⁹⁰ TÁŽ, Čarodějnictví – iluze, za niž se platilo životem, Historický obzor 22, 2011, č. 9/10, s. 194–203; TÁŽ, Čarodějnické procesy v československé historiografii, in: Tomáš HRÁDECKÝ – Pavel HORÁK – Pavel BOŠTÍK (edd.), České, slovenské a československé dějiny 20. století IX, Hradec Králové 2014, s. 523–534; Zuzana KOBRLOVÁ, Norma versus realita. Delikt čarodějnictví a kouzelnictví v rané novověké právní úpravě, in: Tomáš HUBÁLEK (ed.), Sborník ze IV. mezinárodní vědecké konference studentů doktorských studijních programů v oblasti společenských věd, Olomouc 2015, s. 47–62; Zuzana KOBRLOVÁ, Sdružený zločin čarodějnictví a české země, in: Paginae historiae. Sborník Národního archivu 23, 2015, s. 104–135.

⁶⁹¹ TÁŽ, „To beru na svou duši“. Kouzelnické a čarodějnické procesy v českých zemích se zvláštním zřetelem k procesům moravským. Dizertační práce v Historickém ústavu FF Univerzity Hradec Králové, Hradec Králové 2019 (<https://theses.cz/id/4z4k78/STAG92479.pdf>, vidimus 22. 7. 2019).

⁶⁹² Tereza KRIŠTOFOVÁ, Čarodějnické procesy na severní Moravě v letech 1678–1696. Reprezentace čarodějnictví v českých zemích. Diplomová práce v ÚČD FF UK, Praha 2013. — Autorka se čarodějnickými procesy v českých zemích (přesněji řečeno pouze velkolesinských) čarodějnických procesů písemnosti z fondu „Rodinný archiv Žerotín – Bludov“ uložený v Zemském archivu v Opavě. V provedeném výzkumu tohoto fondu sledávám také jádro a hlavní pří-

⁶⁹³ Viz výše pozn. 624.

⁶⁹⁴ Lucie KREJČÍ, Čarodějnictví na Třeboňsku v raném novověku. Bakalářská práce v Historickém ústavu FF Jihočeské univerzity, České Budějovice 2016.

Zajímavý a rozhodně zaznamenaníhodný pokus podat (na základě literatury a vydaných pramenů) statistický přehled kouzelnických a čarodějnických procesů v Čechách a na Moravě včetně jejich obětí provedla ve své religionistické bakalářské práci, zpracované pod vedením Davida Zbírala a obhájené roku 2012 na FF MU v Brně, Eva Brhelová.⁶⁹⁵

Pod vedením téhož religionisty D. Zbírala vznikla nedávno na FF MU značně nezavázaná bakalářská práce, v níž se Renata Seiferová pokusila srovnat pojetí magie a pronásledování jejích provozovatelů v pracích britského historika Normana Cohna a Margaret Murrayové. Práce je v podstatě převyprávěním obsahu Cohnovy stěžejní monografie o evropské démonologii a tezi M. Murrayové. Následující pokus o srovnání obojího působí přinejlepším nepřesvědčivě.⁶⁹⁶

Jen z malé části se opírá o pramenný výzkum nerozsáhlá diplomová práce, kterou zpracoval v Historickém ústavu FF MU Dušan Deneš a která si kladla za cíl zpracování čarodějnických procesů ve středoslovenském městě Krupina v 17. a 18. století.⁶⁹⁷ V této práci lze mj. zaznamenat rozšířenou záměnu inkvizice a inkvizičního procesu.⁶⁹⁸ Čistě kompilačním textem je diplomová práce z oboru anglické filologie věnovaná čarodějnickým procesům ve Skotsku v letech 1661–1662, kterou v roce 2018 obhájila na FF UPOL Vendula Heczková.⁶⁹⁹

⁶⁹⁵ Eva BRHELOVÁ, Základní statistická analýza čarodějnických procesů v Čechách a na Moravě. Bakalářská práce v Ústavu religionistiky FF MU, Brno 2012. — Autorka ve své práci statisticky zpracovala na základě literatury a vydaných pramenů (v první řadě smolných knih) případy celkem 251 obětí kouzelnických a čarodějnických procesů v českých zemích z období od konce 15. do 50. let 17. století. Brhelovou provedená statistická analýza určitě stojí za pozornost a skýtá některé cenné poznatky, byť spíše dílčího charakteru. Na druhé straně ale autorka např. opakuje legendu o dvou autorech *Kladiva* (s. 15–16) a o dějinách inkvizice píše, že, na základě prací svého školitele, jenž (ač se prezentuje jako odborník na středověkou západoevropskou inkvizici) se v této oblasti dosud pohyboval přinejlepším nejistě, zatížen řadou zkreslených, či dokonce nesmyslných představ (srov. P. KREUZ, Ad: David Zbiral /jako pozn. 637/).

⁶⁹⁶ Renata SEIFEROVÁ, Pojetí čarodějnictví a jeho perzekuce podle Normana Cohna a Margaret Murrayové. Metahistorie. Bakalářská práce v Ústavu religionistiky FF MU, Brno 2015.

⁶⁹⁷ Dušan DENEŠ, Čarodějnické procesy v meste Krupina. Diplomová práce v Historickém ústavu FF MU, Brno 2011. — Vlastnímu tématu je věnována jen poslední třetina práce. V první třetině autor obšírně líčí dějiny Krupiny ve středověku a v raném novověku, včetně jejich etnických, sociálních a náboženských poměrů. Druhá třetina práce obsahuje hlavně výklad o dějinách inkvizice, jenž byl zpracován na základě dvou či tří titulů sekundární literatury, navíc s četnými věcnými i terminologickými nepřesnostmi. Není třeba dodávat, že výklad o dějinách středověké inkvizice je ve vztahu ke zvolenému tématu, tedy kouzelnickým a čarodějnickým procesům v Krupině ve druhé polovině 17. a v první polovině 18. století, zcela irelevantní, třebaže Deneš píše o jakési „celoeurópskej vlne inkvizície“ (Tamtéž, s. 35).

⁶⁹⁸ Srov. předcházející pozn. K uvedené záměně viz P. KREUZ, Ad: David Zbiral /jako pozn. 637/.

⁶⁹⁹ Vendula HECZKOVÁ, The Great Witch Hunt of 1661–1662. Result of Economic Situation or Religious Fanatics at Work? [Skotský hon na čarodějnice v letech 1661 a 1662: Důsledek ekonomické situace nebo práce náboženských fanatiků?]. Diplomová práce na katedře anglistiky a amerikanistiky FF UPOL, Olomouc 2018.

Ryzí kompilací, sestavenou na základě cca dvou desítek titulů literatury, včetně Mráčkovy slátaniny⁷⁰⁰ a českého „převodu“ *Kladiva na čarodějnice* od J. Lenkové,⁷⁰¹ je velmi nepovedená bakalářská práce, kterou obhájil v roce 2007 v Ústavu religionistiky FF MU Petr Látal.⁷⁰² Za pouhou solidní a do tématu značně nezasvěcenou kompilací lze označit bakalářskou práci, kterou roku 2017 obhájil Peter Ondreička v Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty MU.⁷⁰³

Spíše jako jistou kuriozitu lze zaznamenat bakalářskou práci tematicky věnovanou čarodějnickým procesům ve Švédsku ve druhé polovině 17. a na počátku 18. století, kterou obhájila v roce 2014 Pavlína Lukešová⁷⁰⁴ v Ústavu germanistiky FF MU.⁷⁰⁵

Kuriózní a svou úrovní velice deprimující kompilací je religionistická bakalářská práce Kateřiny Svobodové, která byla obhájena roku 2012 na Husitské teologické fakultě UK.⁷⁰⁶

Plytkou kompilací, vycházející z několika málo titulů literatury, jejichž autory navíc pisatelka v několika případech ani neuvedla (ač tak byla povinna učinit),⁷⁰⁷ je bakalářská práce Michaely Lubinové na téma čarodějnických procesů na Šumpersku, obhájená v roce 2011 na katedře církevních dějin

⁷⁰⁰ P. K. MRÁČEK, *Upalování čarodějnic* /jako pozn. 628/.

⁷⁰¹ Viz výše pozn. 105.

⁷⁰² Petr LÁTAL, *Sabat čarodějnic*, Diplomová práce v Ústavu religionistiky FF MU, Brno 2007.

⁷⁰³ Peter ONDREIČKA, *Čarodějnictví jako evropský fenomén od 15. do 18. století*. Bakalářská práce v Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty MU v Brně, Brno 2017.

⁷⁰⁴ Pavlína LUKEŠOVÁ, *Cesty na Blåkullu a jejich předobraz ve středověku*. Motivy ze svědecktví ve švédských čarodějnických procesech 1668–1676. Bakalářská práce v Ústavu germanistiky, nordistiky a nederlandistiky FF MU, Brno 2014. — Autorka nezná mj. některé základní práce o dějinách čarodějnických procesů ve Švédsku ve zkoumané době a faktograficky v tomto směru vychází vlastně jen z monografie P. Sörlina (Per SÖRLIN, *Wicked Arts. Witchcraft and Magic Trials in Southern Sweden, 1635–1754*, Boston 1999) a z kapitoly, kterou napsal již počátkem 90. let pro sborník studií o „centrech a periferiích“ raně novověkého evropského čarodějnictví B. Ankarloo (Bengt ANKARLOO, Sweden. The Mass Burnings, in: TÝŽ – Gustav HENNINGSEN (edd.), *Early Modern European Witchcraft, Burnings*, s. 285–318). Také autorčiny znalosti obecného kontextu problematiky evropského raně novověkého čarodějnictví a jeho pronásledování jsou naprosto minimální. Je to škoda, neboť právě práce o hoře Blåkulle nabízí řadu možností srovnání např. se středoevropskými „čarodějnickými horami“ a dalšími údajnými dějišti sabatů čarodějnic.

⁷⁰⁵ Viz http://is.muni.cz/th/382515/ff_b/ (vidimus 25. 5. 2016).

⁷⁰⁶ Kateřina SVOBODOVÁ, *Postavení čarodějnice ve středověké společnosti*. Bakalářská práce na katedře religionistiky HTF UK, Praha 2012. — Plné znění ostravské bakalářské práce E. Sequensově (Erika SEQUENSOVÁ, *Čarodějnické inkviziční procesy na Šumpersku*. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity, Ostrava 2014) jsem, žel, neměl k dispozici. Z anotace práce lze však soudit, že jde o kompilaci pojatou v duchu badatelsky překonaných legend a klišé (<https://theses.cz/id/zv1x0j/?isslhret=%C4%8Darod%C4%9Bjnick%C3%BDch%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3D%C4%8Darod%C4%9Bjnick%C3%BD%26start%3D1>, vidimus 22. 7. 2019).

⁷⁰⁷ Detailní rozbor dále uváděných závadových kvalifikačních prací jsem z této kapitoly z prostorových důvodů vyřadil. Případným zájemcům je nicméně mohu předložit a dát k dispozici.

a dějin křesťanského umění Cyrilometodějské teologické fakulty UPOL.⁷⁰⁸

Další čtyři kvalifikační práce na témata z dějin čarodějnických procesů z posledních let jsem zaznamenal na Fakultě filozofické Západočeské univerzity (FFil ZČU) v Plzni. Všechny tyto práce jsou nejen (převážně nebo zcela) kompilacemi, nýbrž vykazují v signifikantním rozsahu také vědecky a akademicky závadové postupy. Konkrétně se jedná se o bakalářskou práci Veroniky Kořínkové obhájenou v roce 2011 na katedře antropologických a historických věd FFil ZČU,⁷⁰⁹ bakalářskou práci Evy Lenické obhájenou na katedře filozofie FFil ZČU v roce 2012,⁷¹⁰ bakalářskou práci Jany Kaplanové obhájenou roku 2013 na katedře historických věd FFil ZČU⁷¹¹ a diplomovou práci té samé pisatelky obhájenou na té samé katedře roku 2015.⁷¹²

Podobným způsobem je možné charakterizovat také diplomovou práci Zuzany Lazecké, která byla obhájena v roce 2009 na katedře filozofie FF Ostravské univerzity.⁷¹³ Poněkud zdařilejší pokus o uchopení tématu vztahu

⁷⁰⁸ Michaela LUBINOVÁ, *Čarodějnické procesy na Šumpersku*. Bakalářská práce na katedře církevních dějin a dějin křesťanského umění Cyrilometodějské teologické fakulty UPOL, Olomouc 2011.

⁷⁰⁹ Veronika KOŘÍNKOVÁ, *Čarodějnictví v Evropě (16.–18. století)*. Bakalářská práce na katedře antropologických a historických věd FFil ZČU, Plzeň 2011.

⁷¹⁰ Eva LENICKÁ, *Čarodějnické procesy v českých zemích a na Rokycansku*. Bakalářská práce na katedře filozofie FFil ZČU, Plzeň 2012. V této souvislosti pokládám za vrcholně pobuřující, že na veřejné vysoké škole v České republice mohla být kdykoli v posledním čtvrtstoletí obhájena kvalifikační práce, v níž je jako jeden z (nemnoha) titulů odborné literatury a jako relevantní zdroj informací uvedena propagandistická slátanina vraha Josifa Griguleviče (viz výše pozn. 165). Vedoucí práce, PhDr. ThLic. Drahomír Suchánek, Ph.D., Th.D., měl pisatelce práci obratem vrátit, aby příslušný odkaz z literatury a z poznámek vyřadila, což nečinil. Suchánek, jinak kmenový pracovník Ústavu světových dějin FF UK, se ve svém, nadmíru stručném, posudku omezil pouze na konstatování: „*Naopak využívání pochybné Grigulevičovy práce výsledným hodnocení* [sic! – pozn. P. K.] *spíše uškodilo*.“ Oponentka práce, Mgr. Lucie Petříšáková (katedra filozofie FFil ZČU), označila ve svém posudku té samé práce dokonce Grigulevičův nenávidný blábol za relevantní informační zdroj hned po standardní práci významného amerického medievisty a renomovaného znalce dějin středověké magie prof. Richarda Kieckhefera (<https://portal.zcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>, vidimus 22. 7. 2019). Jde o typickou ukázkou toho, jak ostudnou netaktnost může vyprodukovat ignorance, je-li jí poskytnut dostatečný prostor...

⁷¹¹ Jana KAPLANOVÁ, *Čarodějnické procesy na území Čech a Moravy v 16.–18. století*. Bakalářská práce na katedře historických věd FFil ZČU, Plzeň 2013.

⁷¹² TÁŽ, *Obraz čarodějnických procesů v kultuře 20. století*. Diplomová práce na katedře historických věd FFil ZČU, Plzeň 2015.

⁷¹³ Zuzana LAZECKÁ, *Čarodějnické procesy na Jesenicku a Šumpersku (genderový aspekt)*. Diplomová práce na katedře filozofie FF Ostravské univerzity, Ostrava 2009. — Vedoucí uvedeně práce a zároveň i vedoucí jmenované katedry Zdeňka Kalnická (* 1953) (https://sk.wikipedia.org/wiki/Zde%C5%88ka_Kalnick%C3%A1, 26. 7. 2016) je autorkou stati k tématu evropských čarodějnických procesů – Zdeňka KALNICKÁ, *Pakt s ďáblem aneb Evropou obchází strašidlo čarodějnice*, in: TÁŽ, *Úvod do gender studies. Otázky rodové identity*. Opava 2009, s. 33–40. Tato stať si zaslouží obšírnější kritický komentář. Předpokládám proto, že se k ní v budoucnu ještě vrátím. Na tomto místě lze snad pouze stručně konstatovat, že prof. Kalnická ve svém textu reprodukuje, ve značně simplifikované až zvlgarizované podobě a zpravidla z druhé až třetí ruky, výše zmíněný čarodějnický mýtus

Úroveň poznání tématu, které výše zmiňované nekvalitní starší domácí práce reprodukuje (a které se následně odrážejí i v kvalifikačních pracích, jež z nich vycházejí), odpovídá stavu a úrovni bádání o čarodějnictví a jeho pronásledování před 40 a více lety.⁷¹⁹ Přitom došlo v posledních desetiletích k bouřlivému rozvoji bádání o dějinách magie a kouzelnických a čarodějnických procesů. Tento vývoj přinesl nejen množství nových poznatků a vyvrátil mnohé velmi dlouho tradované názory, představy, legendy a ustálená klišé, ale vedl i k radikální proměně dosavadních paradigmat. Domnívám se, že koleneckonců i odborné práce kompilačního charakteru, středoškolskou seminární prací počínaje, by měly reprodukovat stávající stav poznání a dodržovat obvyklé náležitosti odborné publikace.⁷²⁰

* * *

Zájem o dějiny čarodějnických a kouzelnických procesů na území dnešního Slovenska jak u maďarských, tak i u slovenských badatelů sahá hluboko do 19. století.⁷²¹

Navzdory tomu nebyly čarodějnické a kouzelnické procesy na území dnešního Slovenska, zejména pak v někdejších etnicky slovanských oblastech Horních Uher, donedávna (až na malé výjimky) objektem soustavnějšího výzkumu. Přes jisté zintenzivnění bádání v posledních cca 20 letech jsou dosud získané poznatky značně neúplné a mezerovité. Relativně důkladnějšímu a odborně kvalifikovanému výzkumu bylo podrobeno dosud jen několik málo kouzelnických a čarodějnických procesů, které proběhly v raném novověku na území dnešního Slovenska. K tomu přistupuje obecně i doposud převažující nízký standard současného slovenského bádání o dějinách magie a kouzelnických a čarodějnických procesů, které si dosud namnoze nebylo schopno osvojit a recipovat poznatky, metodické přístupy a paradigmata zahraničního bádání, včetně značně rozvinutého a interdisciplinárně zaměřeného bádání

Ďáblové nevěsty, Bratislava 1994 (viz též mou recenzi v MZK 36, 2001, s. 360–362) (slovenská verze: TÝŽ, *Bosorky, nevesty Satanove*, Bratislava 1994); Robert MUCHEMBLED a kolektiv, *Magie a čarodějnictví* /jako pozn. 38/; Robert MUCHEMBLED, *Dějiny ďábla*, Praha 2008; C. GINZBURG, *Benandanti* /jako pozn. 24/; TÝŽ, *Noční příběh* /jako pozn. 24/; Christian FELDMANN, *Friedrich Spee. Procesy s čarodějnicemi*, Velehrad 2003; P. DINZELBACHER, *Světice, nebo čarodějky?* /jako pozn. 626/; Richard KIECKHEFER, *Magie ve středověku*, Praha 2005; W. BEHRINGER, *Čarodějnictví. Globální historie* /jako pozn. 35/; TÝŽ, *Chonrad Stoeckhlin a „noční houf“* /jako pozn. 35/.

⁷¹⁹ Viz výše v této kapitole.
⁷²⁰ A to včetně příslušných ustanovení platného autorského zákona – zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších novel a předpisů. V § 31, odst. 1., upravují cíl citaci díla, autorský zákon jasně stanoví, že je vždy nutné uvést jméno autora (je-li to možné, tj. nejde-li o dílo anonymní) a dále mj. název díla.
⁷²¹ Viz podrobněji níže.

maďarského.⁷²² Přes svou vypělost však může současné maďarské bádání přispět k poznání dějin kouzelnických a čarodějnických procesů na území dnešního Slovenska, zejména pak v jeho etnicky slovanských oblastech, jen v omezené míře.

Nejstarší jazykově slovenské práce⁷²³ k dějinám čarodějnictví a jeho pronásledování lze zaznamenat již poměrně záhy, v poslední čtvrtině 19. století – František Víťazoslav Sasinek (1830–1914),⁷²⁴ Pavol Križko (1841–1902),⁷²⁵ František Šujanský (1832–1907)⁷²⁶. Ještě před první světovou válkou obohatil slovenské bádání o dějinách magie a pronásledování jejich provozovatelů také proslulý slovenský národopisec, botanik, spisovatel a evangelický kněz Jozef Ľudovít Holuby (1836–1923).⁷²⁷

V meziválečném období bádání o dějinách kouzelnických/čarodějnických procesů na území dnešního Slovenska zásadně posunul vpřed český, na univerzitě v Bratislavě působící právní historik Richard Horna (1892–1953).⁷²⁸ Závažným příspěvkem k poznání uvedené tematiky byla především jeho monografická studie o hromadném procesu v Šamoríně na počátku 90. let 17. století.⁷²⁹

⁷²² Výsledky maďarského bádání naposledy shrnula Ildikó S. KRISTÓF, *Witch-Hunting in early Modern Hungary*, in: *The OXFORD HANDBOOK of Witchcraft*, s. 334–354.

⁷²³ Až na několik málo výjimek ponechávám zcela stranou jazykově maďarské práce, které lze zaznamenat už od 19. století a které byly ve větší či menší míře věnovány i pronásledování čarodějnictví na území dnešního Slovenska, zejména v jeho etnicky maďarských oblastech.

⁷²⁴ Franko [= František] Víťazoslav SASINEK, *O strigách na Slovensku*, Slovenský letopis 1 (seš. 2), 1876, s. 89–95.

⁷²⁵ Pavol KRÍŽKO, *Stredoveké súdnictvo a krupinská pravda*, Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti 2, 1897, s. 3–28.

⁷²⁶ František ŠUJANSKÝ, *Súdy nad strigami r. 1675 a v nasled.*, Slovenské pohľady 18, 1898, s. 689–692 a 750–752; 19, 1899, s. 173–177 a 243–247. — Krupinským honům na čarodějnice se nemohl vyhnout již na počátku 19. století autor česky psaného historického díla o dějinách Krupiny, místní učitel Ondřej Braxatoris (st.) (1782–1845), otec proslulého slovenského básníka Andreje Sládkoviče (Braxatorise) (1820–1872) – Ondřej BRAXATORIS, *Letopisové krupinští*, Prešpurk 1810, zvl. s. 44–47.

⁷²⁷ Zvl. Jozef Ľudovít HOLUBY, *Voda a vosk v poverách a čaroch ľudu slovenského*, Slovenské pohľady 3, 1883, s. 283–299 (reprint in: TÝŽ, *Národopisné práce*. Zostavil a úvod napísal Ján MJARTAN, Bratislava 1958, s. 288–303); Jozef Ľudovít HOLUBY, *Čarodejné zarietanie a kliatby u ľudu slovenského*, Slovenské pohľady 4, 1884, s. 29–52 (reprint in: TÝŽ, *Národopisné práce*, s. 313–336); TÝŽ, *Žaby v reči a poverách ľudu*, Slovenské pohľady 8, 1888, s. 265–271 (reprint in: TÝŽ, *Národopisné práce*, s. 372–376); TÝŽ, *Čarodejníctvo pred duchovným súdom žilinského ev. kontubernia*, Slovenské pohľady 13, 1893, s. 377–386 (reprint in: TÝŽ, *Národopisné práce*, s. 274–283); TÝŽ, *Súd r. 1562 v Pezinku nad človekom, ktorý utal odpravenému zločincovi ruku a pri sebe ju nosil*, ČL 22, 1913, s. 200–204 (reprint in: TÝŽ, *Národopisné práce*, s. 284–288); TÝŽ, *Die Reptilien in Zauberglauben der Slowaken in Nord-Ungarn*, in: TÝŽ, *Národopisné práce*, s. 303–313 (pův. in: *Verhandlungen des Vereins für Natur- und Heilkunde zu Pressburg*, [Pressburg] 1884, s. 64–78); TÝŽ, *Doplňky*, in: TÝŽ, *Národopisné práce*, s. 386–391.

⁷²⁸ Viz výše pozn. 71–73.

⁷²⁹ Richard HORNA, *Monsterproces s čarodějnicemi* /jako pozn. 72/ (něm. verze TÝŽ, *Ein Monster-Hexenprozess* /jako pozn. 72/).